

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Typ posudku: posudek oponenta práce

Autor práce: Vojtěch Vávra

Název práce: Synergický potenciál působení intervencí prevence sebevraždy v ČR

Autor posudku: Mgr. Eva Tušková

Vojtěch Vávra se ve své bakalářské práci věnuje aktuální situaci v oblasti prevence sebevraždy v ČR. **Téma považuji obecně za relevantní a hodné pozornosti** s ohledem na relativně vysoké rozšíření psychických problémů v české populaci. Aktuálně je také u nás vyvíjena snaha oblast prevence sebevraždy komplexněji zorganizovat, což z hlediska veřejné politiky jako oboru představuje zajímavý předmět výzkumu.

Autor si za **cíl práce** stanovuje „(...) zjistit, jaké je vzájemné působení různých intervencí prevence sebevražd v ČR“ (s. 3). V závěru pak uvádí, že hlavním cílem práce bylo „(...) zjistit, jaké intervence prevence sebevraždy se vyskytují v rámci ČR (s. 37)“. Různé vymezení cílů je zde matoucí, ale z obsahu práce je patrné, že autor se chtěl věnovat zejména vzájemnému působení různých preventivních opatření (identifikace existujících intervencí prevence sebevraždy v ČR by jistě jako hlavní cíl bakalářské práce neobstála, neboť lze tuto informaci dohledat ve veřejně dostupných zdrojích, konkrétně pak v existující Situační analýze prevence sebevražd v ČR z dílny WHO a NUDZ). Domnívám se ale, že autorovi se stanoveného cíle (uvedeného na s. 3) nepodařilo dosáhnout, a to z několika důvodů. Zejména je problematické zkoumat vzájemné působení existujících intervencí prevence sebevražd v ČR, jelikož takových opatření je u nás opravdu poskrovnu (jak autor sám uvádí, „téměř neexistují (s. 37)“) a zadruhé, i kdyby v ČR existoval komplexní systém prevence sebevraždy, tak se při hodnocení synergického působení opatření v rámci tohoto systému nelze opírat pouze o velmi obecné rozhovory s odborníky. Tyto autorem realizované rozhovory by dle mého názoru mohly sloužit spíše jako konzultace, díky nimž je možné získat počáteční vhled do zkoumané oblasti a které, v kombinaci se studiem odborné literatury, mohou vést k vhodnějšímu vymezení cíle a výzkumných otázek. Abych byla konkrétní, tak ve stávající situaci v ČR se mi jeví jako vhodnější např. podrobně diskutovat možnosti synergického působení opatření, která jsou zatím pouze plánována ve výše zmíněné Situační analýze WHO a NUDZ, tedy na základě předchozího hlubšího studia teorií, které se vážou k synergickému působení veřejněpolitických opatření, zvažovat, jak se mohou opatření navzájem podporovat. Případně by bylo možné na základě studia příčin a povahy sebevraždy v ČR diskutovat, zda plánovaná opatření míří správným

směrem, tedy řeší problém a jeho příčiny. V neposlední řadě by bylo možné se zaměřit na otázku, jaké podmínky musí být splněny pro realizaci plánovaných opatření v ČR.

S ne příliš vhodným vymezením cíle pak souvisí i **formulace výzkumných otázek**. Cituji (s. 3):

- „*Jaké intervence se vyskytují v rámci ČR?*
- *Vyskytují se v ČR intervence, které vzájemně a souběžně působí?*
- *Co říká literatura o vzájemném, synergickém působení politik/intervencí?*
- *Jak účinné tyto intervence jsou?“*

Některé z otázek jsou spíše pracovní. První i druhou otázku je možné zodpovědět s odkazem na výše zmiňovanou Situační analýzu, tedy již ve fázi desk research. U třetí otázky není jasné, zda se vztahuje k veřejněpolitickým dokumentům, nebo k odborné literatuře. Čtvrtou otázku se autor snaží zodpovědět na základě rozhovorů s experty (jde tedy o jejich odbornou pozici, nikoliv o měření účinnosti), jejichž potenciál ale, jak uvedu níže, autor plně nevyužil.

V **teoretické části** autor zmiňuje pozici sociálního konstruktivismu, její uplatnění v práci, resp. při zodpovězení vytyčených otázek, však není zcela srozumitelné a mimo kapitolu k teoretickým východiskům ji již autor nezmiňuje. Další pasáž této části je věnována dostupným poznatkům o synergickém působení intervencí prevence sebevražd, resp. o synergickém působení veřejněpolitických opatření obecně. Domnívám se, že tuto kapitolu by bylo možné ještě rozpracovat, neboť poznatky, které z ní plynou, jsou příliš obecné a tedy nedostačující pro případné vyhodnocování existence synergií v rámci komplexně pojatého systému prevence sebevražd. Doporučovala bych tedy ještě další rešerši článků, zaměřenou na konkrétnější poznatky o synergickém působení intervencí – takové články, i když třeba zaměřené na jiné oblasti v rámci oboru veřejného zdravotnictví, existují (např. Weiner, B. J., Lewis, M. A., Clauser, S. B., & Stitzenberg, K. B. (2012). In search of synergy: strategies for combining interventions at multiple levels. *Journal of the National Cancer Institute Monographs*, 2012(44), 34-41.).

Dále v teoretické části autor vhodně zmiňuje sociálně-ekologickou perspektivu, která je vlastní oboru veřejného zdravotnictví (public health), jenž chápe lidské zdraví jako výsledek působení faktorů na různých úrovních obecnosti – hovoříme o tzv. determinantách zdraví. Zde by bylo dobré navázat textem o faktorech sebevraždosti a návazných opatřeních. Takový text, bohužel ale velmi stručný, uvádí autor v kapitole k vymezení pojmů (kpt. 3.3.3). Graf č. 1 ale není blíže okomentován.

Autor opírá práci primárně o polostrukturované rozhovory s odborníky. Není jasné, jak autor konkrétní odborníky vybral. U práce, která se zabývá reflexí určité oblasti veřejné politiky bych byla při výběru respondentů transparentnější, neboť nejde o zcela nezávislé odborníky, ale vlastně o aktéry zkoumaného procesu. Obsah rozhovorů se dle analytické části jeví jako dosti obecný, což se váže na výše zmíněný problém s vymezením výzkumných otázek. V práci není bohužel obsažen podrobný scénář

rozhovorů nebo přepisy, takže reliabilita výzkumu je velmi nízká a lze jen těžko posoudit, do jaké hloubky a strukturovanosti autor s odborníky jednotlivá témata rozebíral. Autor dále uvádí, že pro analýzu rozhovorů využil metodu zakotvené teorie, není ale zcela jasné za jakým účelem a s jakým teoretickým výstupem. Dále autor provádí analýzu veřejněpolitických dokumentů.

Ve vlastní analytické části autor v rámci **rozhovorů** identifikoval čtyři hlavní kategorie: 1) intervence mimo ČR, 2) intervence v ČR, 3) překážky v preventivních opatřeních a 4) aspekty účinných synergických nastavení. Na základě výsledků z rozhovorů autor v rámci každé kategorie dohledává další zdroje z odborné literatury (aby diskutoval tvrzení expertů), což hodnotím pozitivně, neboť se tak nespolehá pouze na vyjádření několika málo odborníků. Na druhou stranu např. u kategorie 1 a 2 bych zvolila opačný postup – po studiu odborné literatury se např. podrobněji dotazovat odborníků z ČR na možnosti přenosu konkrétních, pozitivně vyhodnocovaných zahraničních intervencí do ČR a po studiu existujících intervencí v ČR se věnovat dopodrobna hodnocení konkrétních českých opatření. Autor se odborníků ptá i na to, jaká opatření v ČR existují, což lze nastudovat v přípravné fázi výzkumu. Poznatky uvedené u kategorie 3 a 4 jsou v tomto ohledu přínosnější, neboť jde o reflexi překážek a problémů při realizaci preventivních opatření a hodnocení účinnosti opatření optikou lidí, kteří se oblasti dlouhodobě věnují. **Analýza veřejněpolitických dokumentů** je spíše popisem obsahu těchto dokumentů, resp. těch pasáží, které se nějak vyjadřují k synergickému působení intervencí, přičemž závěr, který z této části plyne, je dosti obecný: *“Ze zkoumaných dokumentů se na vzájemné působení preventivních opatření v oblasti duševního zdraví a prevence sebevraždění zaměřují odlišnou mírou tři. (...) Tyto tři dokumenty v rámci synergického působení poukazují na nutnost multidisciplinární spolupráce, která zajišťuje účinné, a hlavně kooordinované intervence (s. 37)”*. Popis obsahu těchto dokumentů bych neřadila do výzkumné části práce, ale spíše do úvodu, aby čtenář získal již na počátku informaci o veřejněpolitickém kontextu předmětu výzkumu.

Z hlediska stylistiky a formálního zpracování je práce v pořádku. Struktura je formálně také v pořádku, věcně by však zasluhovala upravit (viz zejména mé komentáře k analýze dokumentů a k pasáži o prevenci sebevraždění).

**Z výše uvedených důvodů doporučuji práci přijmout k obhajobě
a hodnotit ji známkou „D - uspokojivě“.**

Datum: 16.6. 2020

Podpis: